

IFLA/UNESCO საჯარო ბიბლიოთეკის მანიფესტი

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა
2008

შინაარსი

IFLA/UNESCO საჯარო ბიბლიოთეკის მანიფესტი;

IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 1994;

IFLA/UNESCO Манифест публичных библиотек.

IFLA/UNESCO საჯარო ბიბლიოთეკის მანიფესტი

თავისუფლება, კეთილდღეობა და განვითარება საზოგადოებისა და ცალკეული პიროვნებების ძირითადი საკაცობრიო ფასეულობანია. მათი მოპოვება შესაძლებელია მხოლოდ კარგად ინფორმირებული მოქალაქეების მიერ თავიანთი დემოკრატიული უფლებების გამოყენებით და საზოგადოებაში აქტიური როლის შესრულებით. დემოკრატიის განვითარებაში კონსტრუქციული მონაწილეობა დამოკიდებულია როგორც განათლების დონეზე, ისევე ცოდნის, იდეების, კულტურისა და ინფორმაციის შეუზღუდავ მიღებაზე.

საჯარო ბიბლიოთეკა, როგორც ცოდნის შექმნის ადგილობრივი კერა, უზრუნველყოფს ინდივიდისა და სოციალური ჯგუფების კულტურის დონის ამაღლების, ცოდნის მუდმივი განახლებისა და დამოუკიდებლად გადაწყვეტილების მიღების ძირითად პირობას.

ეს მანიფესტი გამოხატავს UNESCO–ს რწმენას, რომ საჯარო ბიბლიოთეკა წარმოადგენს განათლების, კულტურისა და ინფორმაციის სასიცოცხლო ძალასა და ადამიანთა გონების მეშვეობით მშვიდობისა და სულიერი კეთილდღეობის მიღწევის აუცილებელ ფაქტორს.

ამიტომ UNESCO ყოველმხრივ ხელს უწყობს და ურჩევს ეროვნულ და ადგილობრივ ხელისუფალთ დანხარება გაუწიონ და აქტიურად ჩაერთონ საჯარო ბიბლიოთეკების განვითარებაში.

საჯარო ბიბლიოთეკა

საჯარო ბიბლიოთეკა არის ინფორმაციის ადგილობრივი ცენტრი, რომელიც ხელმისაწვდომს ხდის მკითხველისათვის ყველა სახის ინფორმაციასა და ცოდნას.

საჯარო ბიბლიოთეკები უზრუნველყოფენ მომსახურებას ყველასთვის, განურჩევლად ასაკისა, რასისა, სქესისა, ეროვნებისა, ენისა თუ სოციალური მდგომარეობისა. განსაკუთრებული მომსახურებითა და მასალებით უნდა იყვნენ უზრუნველყოფილი ის მკითხველები, რომელთაც სხვადასხვა მიზეზის გამო არ შეუძლიათ გამოიყენონ ჩვეულებრივი მომსახურება და მასალები, მაგალითად ენობრივი უმცირესობანი, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები, პატიმრები და ავადმყოფები.

ყველა ასაკობრივმა ჯგუფმა უნდა შეძლოს თავისთვის საჭირო მასალების მოპოვება. ფონდები და მომსახურება უნდა მოიცავდეს როგორც

თანამედროვე ტექნოლოგიებსა და შესაძლო სახის მასალებს, ასევე ტრადიციულსაც. მაღალი ხარისხი და ადგილობრივი პირობების გათვალისწინება უნდა წარმოადგენდეს მომსახურების საფუძველს. მასალები უნდა ასახავდეს როგორც საზოგადოების განვითარების ამჟამინდელ ტენდენციებს, ასევე კაცობრიობის წარსულ მონაპოვარს. ფონდები და მომსახურება არ უნდა წარმოადგენდეს იდეოლოგიური, პოლიტიკური თუ რელიგიური ცენზურისა და კომერციული ზეწოლის საგანს.

საჯარო ბიბლიოთეკის დანიშნულება

საჯარო ბიბლიოთეკის მომსახურების ბირთვის ძირითადი ამოცანები, რომლებიც დაკავშირებულია ინფორმაციასთან, წიგნიერებასთან, განათლებასთან და კულტურასთან:

1. ადრეული ასაკიდან ბავშვებში კითხვის ჩვევების განვითარება და განმტკიცება;
2. ყველა დონეზე, როგორც ინდივიდუალური თვითგანათლების, ასევე ოფიციალური განათლების ხელშეწყობა;
3. ხელსაყრელი პირობების შექმნა პიროვნების შემოქმედებითი განვითარებისთვის;
4. ბავშვებისა და მოზარდების წარმოსახვითი და შემოქმედებითი უნარის განვითარების ხელშეწყობა;
5. კულტურული მემკვიდრეობის, ხელოვნების, მეცნიერების მიღწევებისა და ტექნოლოგიური სიახლეების გაცნობის უზრუნველყოფა;
6. ყველა სახის საშემსრულებლო ხელოვნების, როგორც ჩაწერილი ნიმუშების, ასევე მის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;
7. კულტურათმორისი დიალოგისა და კულტურული მრავალფეროვნებისა და თავისებურებების წახალისება და ხელშეწყობა;
8. ზეპირსიტყვიერ ტრადიციათა ხელშეწყობა;
9. მოქალაქეების ყველა სახის საზოგადოებრივი ინფორმაციით უზრუნველყოფა;
10. ადგილობრივი საწარმოების, გაერთიანებებისა და სხვა ჯგუფების შესაბამისი ინფორმაციით უზრუნველყოფა;
11. საინფორმაციო და კომპიუტერული განათლებისა და შესაბამისი ჩვევების განვითარება;
12. ყველა ასაკობრივი ჯგუფისთვის საგანმანათლებლო საქმიანობისა და პროგრამების ხელშეწყობა, მათში მონაწილეობა და საქიროების შემთხვევაში ასეთი საქმის წამოწყება.

დაფინანსება, კანონმდებლობა და ქსელი

საჯარო ბიბლიოთეკის მომსახურება ძირითადად უნდა იყოს უფასო. საჯარო ბიბლიოთეკის საქმიანობა არის სახელმწიფო და ადგილობრივი ხელისუფლების პასუხისმგებლობისა და მზრუნველობის ობიექტი. იგი უნდა იყოს განმტკიცებული კანონმდებლობით და ფინანსდებოდეს ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ. საჯარო ბიბლიოთეკა უნდა იყოს კულტურის, ინფორმაციით უზრუნველყოფის, წიგნიერების გავრცელებისა და განათლების ნებისმიერი გრძელვადიანი სტრატეგიის აუცილებელი კომპონენტი.

ბიბლიოთეკების ერთიანი სახელმწიფოებრივი კოორდინაციისა და თანამშრომლობის მიზნით საკანონმდებლო სტრატეგიულ გეგმებში უნდა განისაზღვროს ბიბლიოთეკების სახელმწიფო ქსელის შექმნა და განვითარება, შეთანხმებული სტანდარტების საფუძველზე.

საჯარო ბიბლიოთეკების ქსელი დაკავშირებული უნდა იყოს როგორც ეროვნულ, რეგიონალურ, კვლევით და სპეციალურ ბიბლიოთეკებთან, ასევე სკოლების, კოლეჯებისა და უნივერსიტეტების ბიბლიოთეკებთან.

საქმიანობა და მართვა

მკაფიოდ უნდა იყოს ჩამოყალიბებული საჯარო ბიბლიოთეკების პოლიტიკა, რომელიც განსაზღვრავს მიზნებს, პრიორიტეტებსა და მომსახურების ფორმებს, ადგილობრივი საზოგადოების მოთხოვნათა გათვალისწინებით. საჯარო ბიბლიოთეკები ეფექტიანად უნდა იყოს ორგანიზებული და მასში დაცული უნდა იყოს მომსახურების პროფესიული სტანდარტები.

უზრუნველყოფილი უნდა იყოს თანამშრომლობა შესაბამის პარტნიორებთან, მაგალითად, მკითხველთა ჯგუფებთან და სხვა სპეციალისტებთან, როგორც ადგილობრივ, რეგიონალურ და ეროვნულ, ასევე საერთაშორისო დონეზედაც.

მომსახურება უნდა იყოს ფიზიკურად ხელმისაწვდომი საზოგადოების ყველა წევრისთვის. ეს მოითხოვს როგორც საბიბლიოთეკო შენობების მკითხველისათვის მოხერხებულ ადგილას განლაგებას, კარგ სამკითხველო და სასწავლო პირობებს, ასევე შესაბამის ტექნოლოგიებსა და მკითხველთათვის ხელსაყრელ სამუშაო საათებს. გათვალისწინებული უნდა იყოს აგრეთვე იმ მკითხველთა მომსახურება, რომელთაც არ შეუძლიათ ბიბლიოთეკაში მისვლა.

საბიბლიოთეკო მომსახურება უნდა ითვალისწინებდეს ქალაქისა და სოფლის მცხოვრებთა განსხვავებულ მოთხოვნილებებს.

ბიბლიოთეკარი წარმოადგენს აქტიურ შუამავალს მკითხველსა და ინფორმაციის წყაროს შორის. ბიბლიოთეკართა პროფესიული განათლება და მისი მუდმივი ამაღლება აუცილებელია შესაბამისი მომსახურების უზრუნველყოფისათვის.

გასვლითმა და მკითხველებისთვის განკუთვნილმა საგანმანათლებლო პროგრამებმა უნდა უზრუნველყონ მოქალაქეების მიერ ბიბლიოთეკების საინფორმაციო რესურსების სრული გამოყენება.

მანიფესტის დანერგვა

იუნესკო მოუწოდებს სახელმწიფო და ადგილობრივ ხელისუფლებასა და საბიბლიოთეკო საზოგადოებრიობას მთელ მსოფლიოში, რომ ცხოვრებაში გაატარონ ამ მანიფესტში ასახული პრინციპები

მანიფესტი მომზადებულია საბიბლიოთეკო ასოციაციების საერთაშორისო ფედერაციასთან (IFLA) ერთად. <http://www.ifla.org/VII/s8/unesco/manif.htm>

IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 1994

[English Version]

Freedom, prosperity and the development of society and of individuals are fundamental human values. They will only be attained through the ability of well-informed citizens to exercise their democratic rights and to play an active role in society. Constructive participation and the development of democracy depend on satisfactory education as well as on free and unlimited access to knowledge, thought, culture and information.

The public library, the local gateway to knowledge, provides a basic condition for lifelong learning, independent decision-making and cultural development of the individual and social groups.

This Manifesto proclaims UNESCO's belief in the public library as a living force for education, culture and information, and as an essential agent for the fostering of peace and spiritual welfare through the minds of men and women.

UNESCO therefore encourages national and local governments to support and actively engage in the development of public libraries.

The Public Library

The public library is the local centre of information, making all kinds of knowledge and information readily available to its users.

The services of the public library are provided on the basis of equality of access for all, regardless of age, race, sex, religion, nationality, language or social status. Specific services and materials must be provided for those users who cannot, for whatever reason, use the regular services and materials, for example linguistic minorities, people with disabilities or people in hospital or prison.

All age groups must find material relevant to their needs. Collections and services have to include all types of appropriate media and modern technologies as well as traditional materials. High quality and relevance to local needs and conditions are fundamental.

Material must reflect current trends and the evolution of society, as well as the memory of human endeavour and imagination.

Collections and services should not be subject to any form of ideological, political or religious censorship, nor commercial pressures.

Missions of the Public Library

The following key missions which relate to information, literacy, education and culture should be at the core of public library services:

1. creating and strengthening reading habits in children from an early age;
2. supporting both individual and self-conducted education as well as formal education at all levels;
3. providing opportunities for personal creative development;
4. stimulating the imagination and creativity of children and young people;

5. promoting awareness of cultural heritage, appreciation of the arts, scientific achievements and innovations;
6. providing access to cultural expressions of all performing arts;
7. fostering inter-cultural dialogue and favouring cultural diversity;
8. supporting the oral tradition;
9. ensuring access for citizens to all sorts of community information;
10. providing adequate information services to local enterprises, associations and interest groups;
11. facilitating the development of information and computer literacy skills;
12. supporting and participating in literacy activities and programmes for all age groups, and initiating such activities if necessary.

Funding, legislation and networks

The public library shall in principle be free of charge.

The public library shall in principle be free of charge. The public library is the responsibility of local and national authorities. It must be supported by specific legislation and financed by national and local governments. It has to be an essential component of any long-term strategy for culture, information provision, literacy and education.

To ensure nationwide library coordination and cooperation, legislation and strategic plans must also define and promote a national library network based on agreed standards of service.

The public library network must be designed in relation to national, regional, research and special libraries as well as libraries in schools, colleges and universities.

Operation and management

A clear policy must be formulated, defining objectives, priorities and services in relation to the local community needs. The public library has to be organized effectively and professional standards of operation must be maintained.

Cooperation with relevant partners - for example, user groups and other professionals at local, regional, national as well as international level- has to be ensured.

Services have to be physically accessible to all members of the community. This requires well situated library buildings, good reading and study facilities, as well as relevant technologies and sufficient opening hours convenient to the users. It equally implies outreach services for those unable to visit the library.

The library services must be adapted to the different needs of communities in rural and urban areas.

The librarian is an active intermediary between users and resources. Professional and continuing education of the librarian is indispensable to ensure adequate services.

Outreach and user education programmes have to be provided to help users benefit from all the resources.

Implementing the Manifesto

Decision makers at national and local levels and the library community at large, around the world, are hereby urged to implement the principles expressed in this Manifesto.

The Manifesto is prepared in cooperation with the International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA).

Манифест о публичной библиотеке ЮНЕСКО / ИФЛА

Доступ к знаниям

Свобода, процветание, развитие общества, как и отдельных граждан, относятся к числу основополагающих человеческих ценностей. Все это достигается только путем обеспечения возможности для широко информированных граждан осуществлять свои демократические права и играть активную роль в обществе. Плодотворное участие граждан и развитие демократии зависят от получения удовлетворительного образования, а также от свободного и неограниченного доступа к знаниям, идеям, культуре и информации.

Публичная библиотека, открывающая путь к знаниям на местном уровне, является неотъемлемым условием обеспечения непрерывного обучения, самостоятельного принятия решений и культурного развития граждан и социальных групп.

Настоящий Манифест провозглашает веру в ЮНЕСКО в публичную библиотеку как животворный источник образования, культуры и информации, как важный инструмент укрепления в сознании людей идей мира и духовного благосостояния.

В связи с этим ЮНЕСКО призывает национальные и местные правительственные органы оказывать поддержку развитию публичных библиотек и активно участвовать в этой деятельности.

Публичная библиотека

Публичная библиотека является местным центром информации, в котором читатели могут почерпнуть всевозможные знания.

Публичная библиотека предоставляет свои услуги на основе равенства доступа всех, независимо от возраста, расы, пола, религии, национальности, языка или социального статуса. Особые услуги и материалы должны предоставляться таким абонентам, которые по тем или иным причинам не могут пользоваться обычными услугами и материалами, например, представителям языковых меньшинств, инвалидам, стационарным больным или заключенным.

В фондах должны храниться материалы, отвечающие потребностям всех возрастных групп. Библиотечные фонды и услуги должны включать все виды соответствующих средств информации, современные технологии, а также традиционные материалы. Обеспечение высокого качества и учет местных потребностей и условий имеет первостепенное значение. Материалы должны отражать современные тенденции и эволюцию общества, а также основные вехи человеческой деятельности. Фонды и услуги не должны подвергаться никакой идеологической, политической или религиозной цензуре, а также коммерческому давлению.

Задачи публичной библиотеки

Публичная библиотека в своей деятельности должна руководствоваться следующими ключевыми задачами, которые касаются информации, распространения грамотности, образования и культуры:

1. формированием и развитием навыков чтения у детей, начиная с раннего возраста;
2. оказанием поддержки индивидуальному и самостоятельному образованию, а также формальному образованию на всех ступенях;
3. созданием условий для творческого развития личности
4. развитием воображения и творческих способностей у детей и молодежи;
5. стимулированием интереса к культурному наследию и к достижениям искусства, науки и нововведениям;
6. обеспечением доступа к культурной продукции всех видов исполнительских искусств;
7. развитием межкультурного диалога и поощрением культурного многообразия;
8. сохранением устных традиций;
9. обеспечением доступа граждан ко всем видам общественной информации;
10. оказанием соответствующих информационных услуг местным предприятиям, ассоциациям и кружкам;
11. содействием развитию информации и навыков компьютерной грамотности;
12. оказанием поддержки деятельности и программам по распространению грамотности, равно как и участием в них, среди всех возрастных групп и развертыванием, в случае необходимости, такой деятельности.

Финансирование, законодательство и сети

Публичная библиотека обычно предоставляет свои услуги бесплатно. Публичная библиотека подчиняется местным и национальным органам. Ее деятельность определяется специальным законодательством и финансируется национальными и местными властями. Деятельность публичной библиотеки является важным компонентом любой долгосрочной стратегии в области культуры, предоставления информации, распространения грамотности и образования.

Для того чтобы обеспечить внутригосударственную библиотечную координацию и сотрудничество, в законодательстве и стратегических планах следует предусматривать создание национальной сети библиотек и оказание ей поддержки на основе согласованных норм предоставления услуг.

Сеть публичных библиотек должна создаваться с учетом национальных, региональных, научно-исследовательских и специальных библиотек, а также библиотек в школах, колледжах и университетах.

Деятельность и управление

Следует сформулировать четкую политику, определяющую задачи, приоритеты и услуги, с учетом локальных общественных потребностей. Необходимо обеспечить эффективную организацию работы публичной библиотеки и поддерживать ее на профессиональном уровне.

Следует также наладить сотрудничество с соответствующими партнерами, например, группами пользователей и другими специалистами, на местном, региональном, национальном, а также международном уровнях.

Услуги должны быть физически доступны для всех членов общества. Поэтому библиотека должна быть удобно расположена и иметь хорошие залы для чтения и занятий, технически оснащена и работать в удобное для пользователей время. Предполагается, что она также должна предоставлять услуги тем пользователям, которые не могут ее посещать.

Библиотека должна строить свою работу с учетом различных потребностей населения, проживающего в сельской и городской местности.

Библиотекарь является активным посредником между пользователями и источниками. Специальное и непрерывное образование библиотекаря является неотъемлемым условием обеспечения адекватных услуг.

Необходимо проводить программы обучения пользователей, помогающие им пользоваться всеми источниками.

Выполнение Манифеста

ЮНЕСКО настоятельно призывает руководителей на национальном и местном уровнях, всех библиотечных работников в разных странах мира выполнять принципы, изложенные в этом Манифесте.

Настоящий Манифест подготовлен совместно с Международной федерацией библиотечных ассоциаций и учреждений (ИФЛА).